

BU "ÇELİŞKİ" HALKA DEĞİL BURJUVAZİYE HİZMET EDER!

Barış İnce

ÇELİŞKİ

can
roman

Devrimci edebiyat halk, içindir ve de devrimcilerin işidir. Söz konusu olan edebiyatsa hayatın her alanında olduğu gibi edebiyatta da herkes kendi işini yapar. Devrimci, devrimciliğinin gereği ve yansıması olarak devrimci edebiyatını; burjuvazi

ler. ÖDP'lilerin Bir Gün gazetesinin ve gene aynı çevrenin çıkardığı "edebiyat dergisi" BAVUL'un yayıncılığı yapan Barış İnce'nin Can yayınları'ndan çıkan Çelişki isimli romanı, bu gerçeği bir kez daha kanıtlamıştır. Çelişki'ye roman denilebilir mi tartışılır... Ama

burjuva edebiyatını ve akıllı solculuk da kendi meşrebine uygun olarak akıllı solculuğun edebiyatını yapar. Ve elbette ideolejik gıdasını düzenden, burjuvazi ve küçük burjuvaziden alan akıllı solculuğun edebiyatla da halka olumlu anlamda bir şey sunması, verebilmesi mümkün değildir. Kime ve neye hizmet ettiği de sır değildir şüphesiz...

Şiiri, anısı, denemesi, öyküsü ve romanıyla... bu böyledir. Halka, halkın hayatı ve kavgasına güç katabilecek hiç bir şey veremez-

konumuz bu değil. Gene de bu konuda kısaca şunu söyleyebiliriz; biçiminden ziyade anlattıklarıyla, halka sunduklarıyla (!) , yani özü itibarıyla Çelişki, Barış İnce'nin BAVUL dergisindeki yazıların dan farksız. Bu yazıların biraz daha kurgulu ve uzatılmış hali denilebilir.

Tavır dergisinin Nisan -2017 sayısındaki Edebiyat Dergiciliği başlıklı yazı Barış İnce'lerin Bavul dergisini de kapsayan popüler edebiyat dergilerini ele alıyordu. Şöyle denmişti yazının bir yerinde: "(...) Ortaya konulan ürünlerde açık ya da gizli daima bir melankoli hali hakim. Muhalif bir dil kullanılsa da, yazılan yazılar bu amaçla kendini ifade etse de, bu gerçeklik değişmiyor. Okur, ilişki kurduğu metinle beraber, aktif bir düşünmeye, harekete geçmeye sevk edilmiyor. Tam tersine metinlerde saklı olan durağanlık, iddiasızlık okuru iyiden iyiye edilgenleştiriyor. Kasvet ve hüznün, hayatın anlamsızlığı ve değişmezliği, yarına dair umut yerine karamsarlığı büyüten bir geçmiş özlemi işleniyor çoğunlukla(...)" Barış İnce'nin Çelişki'sine dair söyleyecelerimizin bir bakıma özeti sayılır bunlar. Çünkü, dediğimiz gibi öz aynı...

Romanda Barış İnce Ege-İzmir'de bir sahil kasabasında geçen kurmaca bir hikaye anlatıyor. Ama anılardan ve tanık olduklarından, gözlemlerinden yararlandığını da anlıyoruz. Kahraman onyediy yaşında bir genç. Adı yok Ama hayali bir arkadaşı var, sınıf arkadaşı savaş... O, Savaş'ın

tersi... Her konuda bu böyle. İsim meselesi de böyle olabilir pektabi. Kitap boyunca o ve hayali arkadaşının tartışmalarını, birinin söylediği şey karşısında diğerinin tam tersini savunması, rekabetlerini ve bunlarla ilerleyen yaşadıkları (ya da yaşamadıkları) bir macerayı okuyoruz.

Barış İnce onyediy yaşında şizofren bir gencin yaşadıkları (ya da yaşamadıkları), söyledikleri (ya da söylemedikleri), tanıştığı (ya da tanışmadığı) insanlarla kurduğu ilişkiler üzerinden mutsuz, hasta, iç çelişkilerle dolu, arayış içerisinde ve de çaresiz bir tip çiziyor...

Elbette bu tercih ! şizofren genç üzerinden, hikayenin geçtiği 90'lı yılların son günlerindeki siyasi ve toplumsal atmosferde gençliğin ve halkın içinde bulunduğu ruh halini "yansıtmaya" çalışıyor. Doğruya-yanlışa karar veremeyen, hiç bir şeye inanmayan, güven sorunu yaşayan, içinde bulunduğu koşullardan mutsuz ve rahatsız olan ama onu değiştirecek güce ve iddiaya sahip olmayan, hep bir iç çatışma yaşayan ama yaşadığı çelişki ve çatışmaları kendi yararına bir sonuca bağlayamayan... bir "gerçeklik" çiziyor. Yani aslında; öykündüğü, bariz şekilde taklit ettiği yılğın-yorğün küçük burjuva yazarlar gibi Barış İnce de kendi ruh hallerini, genel ve toplumsal bir gerçeklik olarak sunma derdin de. Çözüm mü? Elbette yok öyle bir şey.

İdeolejik gıdasını burjuva ideolejisinden alan, edebiyatta da burjuva-küçük burjuva edebiyatçıların peşine takılan akıllı solcuların yapacağı en karakteristik şeylerden biri elbetteki devrimcilğe ve devrimci değerlere saldırmak olacaktır. Ki 12 Eylül'den bu yana bolca örneği yaratıldı bunun. Barış İnce de bu yanılla gerekeni yapmış. Hem çizdiği olumsuz devrimci tipleriyle hem de hak verdiği,

"erdemli" saydıklarıyla...

"Kararımı verdim, artık kaçak hayatı yaşıyoruz seninle. Bu bize göklerden gelen bir paye... Toplantılarda kavramları anlamıyoruz diye gülecek, alay edecek kimse yok... Emre abi ve Pelin abla'ya kendimizi kabul ettireceğiz diye ortamın maymunu olmayacağız... Kaçacağız biz. Kuralları kendimiz belirleriz! Gülecek biri varsa ona da biz güleriz." (sayfa 62)

Böyle konuşturuyor Barış İnce onyediy yaşındaki şizofren gencini. Onun hayali arkadaşı Savaş'a da kimi tersi şeyler söyletse de kafasındakileri dökmüş oluyor amacına uygun olarak. Nasılmış devrimci abiler, ablalar? Onyediy yaşındaki gençleri ortam maymununa çevirmişlermiş. Güler, aşağılar, alay ederlermiş gençlerle... Dahası da var bu devrimciler özgürlük ve dünyayı değiştirme mücadelesini kendi tekellerinde gören, başkasının düşüncelerini önemsemeyen tiplermiş. Böyle bir "devrimci" ve "devrimci ilişki" modeli sunuyor Barış İnce.

Bir başka örnek; "Mustafa abi" ... Bakın nasıl biriymiş Mustafa abi ? (...) 12 Eylül öncesi üniversitede solculara karışmış ama Kanter karakolu'nda bir haftalık zorunlu misafirlikten çabuk topuklamış bir ticaret meraklısıydı. Annesinin derinliğinin yanında düşünsel ve ahlaki sığılıyla oluşturduğu çelişki, yaşına göre fazlasıyla çocuksu hayalleri tam bir komedi malzemesi..." (sayfa:46) Nedense bu sefer de bir gözaltıya devrimcilikten cayan, parayı bulma derdinde, kafaca da yüzeysel-boş bir tip çizmiş Barış İnce. Olumlu yanları olan hiç mi devrimci yok acaba?

Var! Ama Barış İnce'nin olumluluktan anladığı da aslında devrimcilikle alakası olmayan yılğınlık... Ve sınıf

kininin körelmesinden, "ehlileşmekten", mücadeleyi bir akıp bir kenara çekilmekten başka bir şey değil. Daha sı Barış İnce, katillerden ve işkencecilerden hesap sormamayı, adaleti sağlamamayı "erdemli" bir tutum diye sunuyor bize. Bir diğer eski devrimci "zamansız Metin abi" şunları diyor mesela:

"Beni üzen çok şey var pašam. Bu dünya başlı başına üzüyor beni. Başarısızlıklarımız üzüyor. Özgürlüğe ve eşitliğe uzansak yakalayabilecek kadar yaklaşmışken yaptıklarımız ve yapmadıklarımız üzüyor... Yıllarca hücrede kalmak ve hiç geçmeyen zaman... Şimdi buralarda inzivada bir yaşam... Üstelik değiştiremediğimiz bu yaşam bizi ehlileştiriyor." (sayfa: 80-81)

Biraz daha yakından tanıyalım zamansız Metin abi'yi... "Sonradan ağızdan yavaş yavaş alabildik ki zamansız Metin abi'nin aslında bir hikayesi vardı. 90'ların ortasında ve sonunda bu hikayelerle çok sık karşılaşılırdı. Çünkü 1980 Darbesi sonrasındaki yaklaşık on yıllık zulüm dönemi geçildiğinde 89 affıyla pek çok siyasi tutuklu tahliye edilmişti. Bu insanlar hürlüğün ilk yıllarında yeni bir hayata alışmaya çalışmıştı. Sonrasında gördükleri gördükleri yepyeni zaman, başarısızlık duygusu ve kötü anılarla birleşip yenilgi öyküleri açığa çıkmıştı. Zamansız Metin abi'nimki daha vahim bir hikayeydi. İşkenceye dayanamayıp arkadaşının adını söylemişti. Uzun süre hücrede bunun iç muhasebesiyle vaktini geçirmişti. Ne kadar geçirebildiyse artık...

'İşkencecilerden birini bulup yok etmeyi düşünmedin mi?'Düşündüm ama alınacak bireysel bir intikamın ne kadar faydası olurdu? Bize bunu bir kişi yapmadı. Teşkilatlandırılmış bir zihniyet sistem yaptı. Tüm bunları ortadan kaldırmadıkça yüreğim soğumazdı.' 'Senin

kadar erdemli düşünebilir miyiz bilmiyorum.' (...)" (Syf: 81-82)

"Erdemli düşünen" Zamansız Metin Abi böyle biri işte... İşkencede sonuna kadar direnmemiş, çözülmüş. Arkadaşının adını vermiş... Sonrası da anlattığı gibi... Barış İnce, akıllı solculuğun (-bugün parçası olduğu ÖDP-DY siyasetini) 12 Eylül yenilgisini, Mamak'taki teslimiyeti ve yığlınlığı, 90'ların başındaki ruh halini anlatıyor aslında Mmaklaşmanın mimarlarından ne firdüyse onu anlatıyor. Niye hesap sormamışlar işkencilerden? Çünkü bu "bireysel intikam" oluyormuş. Geçmişten günümüze artık kabak tadı vermiş pasifist bir demoğojidir bu. Ki bununla devrimcilerin işkencecilerden, 12 Eylül katşllerinden hesap soran eylemlerini "mahkum ettiğini" düşünüyor akıllı solculuk. Öyle ya onlar büyük düşünüyordurdır... Peki, öyle olsun. İşkencecilerin cezalandırılması "bireysel intikam" olsun. O zaman o işkencecilerin "teşkilatlandırılmış zihniyet"ine, yani "sistem"e karşı ne yapmıştırakıllı solculuğun 90 sonrası "erdemli düşünce" leri? Biz söyleyelim : Kocaman bir HİÇ'dir bu sorunun cevabı. Ki zaten aksini beklemek akıllı solculuğun doğasına aykırıdır. Onlar düzene dönerek, İşkencecileriyle beraber aynı düzenin parçaları olarak yaşamayı seçtikleri için "akıllı"dırlar zaten.

Bunca şey yazıp da doğrudan S. mücadeleyi hedef almaması, mahkum etmeye çalışması elbetteki düşünülemez. Bunun da gereğini yapmış Barış İnce. Es geçemezler çünkü her fırsatta s. mücadelenin yanlışlığını anlatmak ; ne kadar akıldıklarıını ispatlamanın , faşist düzende kendilerinin burjuvaziye kabul ettirebilmelerinin sürekli ve temel koşullarından biridir.

"Kaçaklık mücadelemizin silahlı bir evreye geçmesi heyecan vericiydi. Zaten nedense her şeyin en heyecan verici anı silahlı evreye geçtiğindrki andır. Ama zorun ve şiddetin nerede başladığı ve ne kadar

ilerletici olduğu hep muammadır. (...) İnsani yaşatmak için yarattığımız en güzel ve en kolektif fikirlerin ölümüne sıkışıp kalması ne kadar çelişkili. (...) Önemli olan kavgada dahi etik olandan şaşmamak ve ideallere kara çalmamak. (...)" (syf: 89)

Görevini yerine getirmiş Barış İnce. Halkların, tepeden tırnağa silahlı emperyalizme ve faşizme karşı silaha sarılması gereksizmiş, hataymış, "etik" olandan şaşmamış... Çelişkiymiş bu... İdeallere kara çalmamış ... Ne yapmalıymış halklar? Doğru olan, halkların "akıllı" olup , "her türlü şiddete karşı olup" emperyalizm ve faşizm karşısında savunmasız kalmayımış, kurban olmayı kabul etmesiymiş.

Kitapta bir çok şeye daha değinmiş Barış İnce... Kürt sorununa, milliyetçilik ve şovenizme, vatanseverliğe, Girit göçmenlerine, mübadele yılları ve karşılıklı olarak iki halkın yaşadığı acılara, Kurtuluş savaşı'na, Yunan ordusundaki işgal karşıtı sosyalist askerlere, ebeveyn ve çocuk ilkişkilerine, arkadaşlığa, ben ve biz olma meselesine... Ama hepsinde bi,r yüzeysellik var. Ki yüzeysellik bir sonuç ve sorun elbette ama daha önemlisi, hemen her konudaki çarpıklardır esas sorun.

Örneğin kürt sorunu... Bir halkın ukusal kurtuluş mücadelesi, Barış İnce'nin Çelişki'sinde, tıpkı küçük burjuva aydınlarda ve akademisyenlerde olduğu gibi, "etniksavaş" olarak tanımlanabiliyor. Neden-sonuç ilişkisi yok. sınıfsal bakış yok... Dünyaya akıllı solculuğun burjuvazi tarafından bulanıklaştırılmış, ayarlarıyla oynanmış gözlüğüyle bakıldığında her konuda doğrulardan uzaklaşmak kaçınılmazdır elbette.

Kimi tanıtımlarda "doksanlı yılların son günlerinden bugünün Türkiye'sine cesur bir bakış" deniyor Çelişki için. Oysa ne bu var ne de tersi. Yani bugünden o günlere

doğru cesur bir bakış da yok . Olmaz da zaten... Çünkü söz konusu olan Barış İnce'ler olduğunda dünden bugüne ya da bugünden düne cesur bir bakış, ciddi bir özeleştiriyi gerektirecektir. Bunu yapamaz Barış İnce'ler... Kitapta o dönemin Fazilet partisi'ne onun üzerinden düzen islamcılığına ve tabii ki bugüne, bugünkü iktidara dönük göndermeler, eleştiriler var. Hepsi bu... Ne yapıyordu o dönem ÖDP'liler? Laiklik savunuculuğu "Ne Şeriat Ne Darbe" politikalarıyla (!) "aşkın ve devrimin partisi" olarak MGK solculuğu yapıyorlardı. Devrimcilerin tasfiyesi için de her alanda canhıraş çalışıyorlardı.

Sonra mı? Sonrası malum; "geceleri rahat uyuyabilecekleri" bir "devrimcilik" için akıllı solculukta vites büyüteceklerdi. Düzeni iyiden iyiye AB'ciliğe kıracaklar, devrimcilerle "aynı mahalleden değiliz" diyeceklerdi. F tiplerine-tecrite karşı direnenlerin yanında değil direnişin karşısında, pespaye burjuva bireyciliğinin bayrağını dalgalandıracaklardı.

Bugün mü? Bugün de malum; CHP'nin kuyruğunda, halkın faşizme karşı büyüyen öfkesini düzeniçi sınırlarda tutmak için seferber olmuş durumdalar.

En başta da dediğimiz gibi, akıllı solculuk edebiyatıyla da halka hiç bir şey veremez. Halka değil burjuvaziye hizmet eder. Çelişki kitabı da bunu yapıyor baştan sona... Elbette devrimci edebiyat doğrudan ideolejik mücadele ile ve de esas olarak üretkenliğiyle akıllı solculukla da mücadelesini sürdürecektir. Devrimci edebiyatın bir görevi de budur...

Kemal KAYALI